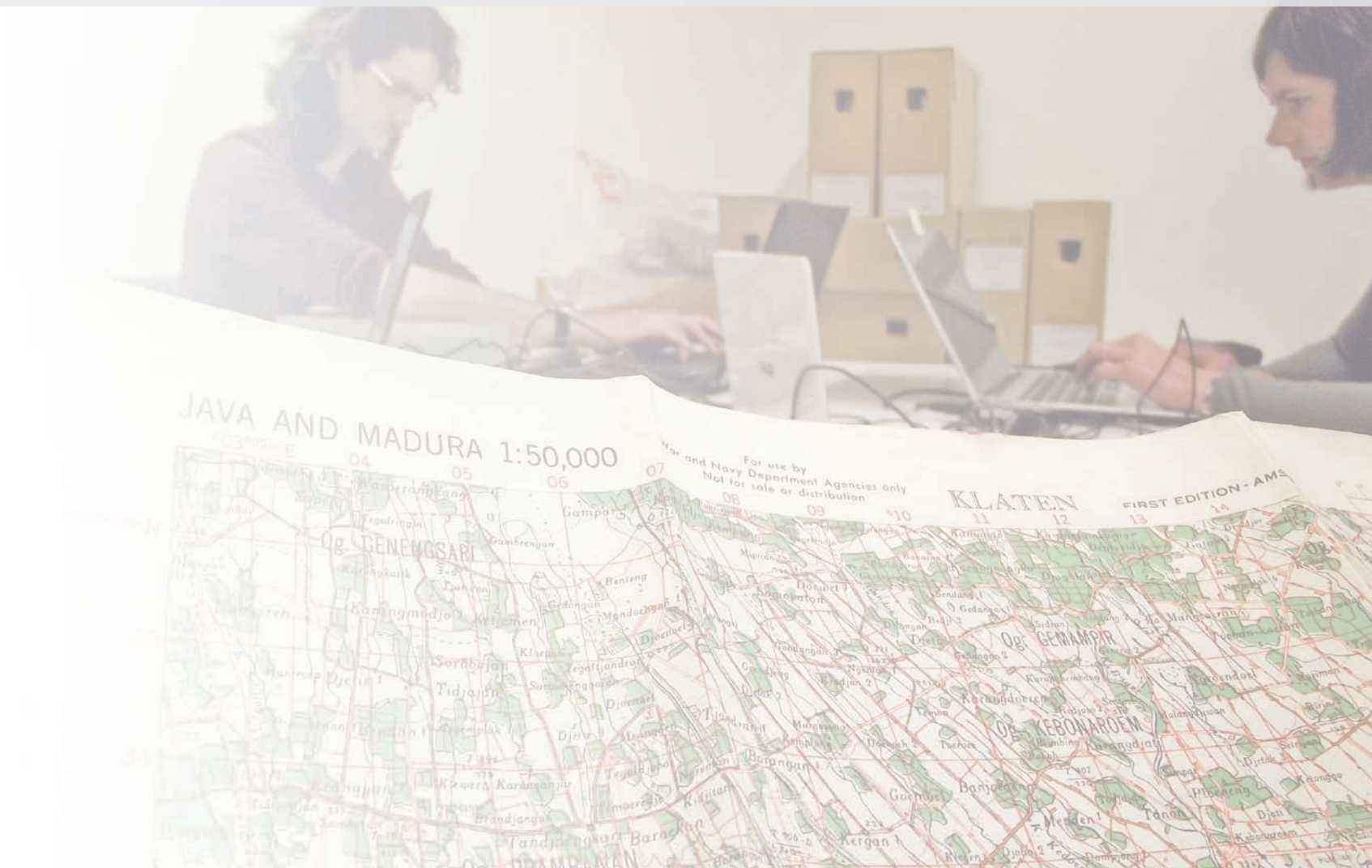




KITLV
Jaarverslag 2015

Het KITLV is een instituut van de Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen
Beschermvrouwe van het KITLV is HM Koningin Máxima der Nederlanden

Koninklijk Instituut voor Taal-, Land- en Volkenkunde
Royal Netherlands Institute of Southeast Asian and Caribbean Studies





Inleiding	4
Onderzoek	7
Vereniging KITLV	30
Bijlage 1 Financieel overzicht	34
Bijlage 2 Publicaties medewerkers en fellows	35
Bijlage 3 Publicaties KITLV	43



Inleiding

Medio 2014 ging, na een ingrijpende reorganisatie, het 'nieuwe' KITLV van start als een exclusief op onderzoek gericht KNAW-instituut, stevig ingebed in de Leidse universitaire campus. Op dat moment ging al een deel van de collectiemedewerkers over naar de Universiteitsbibliotheken Leiden (UBL), in 2015 moest afscheid worden genomen van diegenen die bij de reorganisatie geen functie hadden aangeboden gekregen door de Universiteit Leiden (UL). In dezelfde anderhalf jaar werd een groot aantal jonge onderzoekers aangesteld. Ultimo 2015 is het instituut daarom in alle opzichten vernieuwd: de meeste werknemers kwamen het instituut na 1 juli 2014 versterken.

Het instituut werd kleiner, en de missie werd toegespitst op onderzoek – het collectiebeheer werd overgedragen aan de UBL, terwijl de uitgeverijactiviteiten al eerder waren toevertrouwd aan Brill Academic Publishers. Daar staat tegenover dat deze pijnlijke heroriëntatie en krimp gepaard gingen met een sterke verjonging en dynamisering van het instituut. Een gezamenlijk aio-programma van de KNAW en de UL maakte het mogelijk zes aio's aan te stellen. Dankzij succesvolle aanvragen bij NWO en steun van de KNAW konden daarnaast een aantal postdocs en nog enkele aio's worden aangesteld. Tezamen genomen maken aio's en postdocs – waaronder niet minder dan vijf Veni's – nu de meerderheid uit van de onderzoeksstaf. Doordat dit team uit verschillende nationaliteiten bestaat is het noodzakelijk geworden om tijdens intern overleg van KITLV-onderzoekers Engels als voertaal te gebruiken.

Mission statement

Het KITLV is een instituut van wereldnaam dat zich richt op onderzoek naar Zuidoost-Azië en de Caraïben – met het accent op Indonesië en de 'Nederlandse' Caraïben – vanuit een interdisciplinair en vergelijkend perspectief. Op basis van de topcollecties van het KITLV, die thans bij de Universiteitsbibliotheek Leiden zijn ondergebracht, bestuderen de onderzoekers (dis)continuïteiten tussen de (pre)koloniale en de postkoloniale periode en dragen zij met empirisch en theoretisch onderzoek bij aan bredere debatten over de kronkelige wegen van de globalisering. Het KITLV onderhoudt actieve contacten met de internationale academische gemeenschap en met (inter)nationale overheidsinstanties, maatschappelijke organisaties, de media en de bredere samenleving. Het KITLV is een instituut van de Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen (KNAW).

Het afstoten van de collectionerende taken impliceerde een drastische krimp van het budget – de *lump sum* werd met bijna tweederde gekort. Daar staat tegenover dat de financiële basis van het instituut solide is en, vooral, dat het bedrag dat het KITLV aan incidentele onderzoeksubsidies heeft weten te verwerven op jaarbasis bijna gelijk staat aan deze basissubsidie. Het succes met het verwerven van externe subsidies getuigt van de kwaliteit van de huidige onderzoeksstaf en van het vertrouwen dat financierende instellingen hebben in het 'nieuwe' KITLV. Een groot knelpunt is dat er gezien de beperkte middelen en de beperkte vaste onderzoeksformatie weinig ruimte is om tijdelijke onderzoekers uitzicht te bieden op een vaste aanstelling, terwijl bovendien recente wetgeving het moeilijk maakt tijdelijke medewerkers opeenvolgende contracten te bieden. Dit probleem speelt uiteraard niet alleen op het KITLV maar wordt hier door het grote aantal tijdelijke medewerkers sterk gevoeld.

Hoewel onderzoek de kerntaak van het instituut is, heeft het KITLV ook educatieve taken. KITLV-onderzoekers doceren aan universiteiten en begeleiden aio's. Vier van hen zijn tevens hoogleraar. Aio's en jonge postdocs worden gestimuleerd om, mede met het oog op hun toekomstige carrière, onderwijservaring op te doen. Het in 2014 gestarte stagiairsprogramma heeft een sterk educatieve functie. Masterstudenten van verschillende universiteiten krijgen de mogelijkheid om onder deskundige begeleiding onderzoekservaring op te doen. Op hun beurt dragen zij bij aan de verjonging, het onderzoek en de bekendheid van het KITLV.

In het verslagjaar verwelkomde het instituut twintig stagiairs, gewoonlijk voor een periode van drie maanden.

Valorisatie wordt voortdurend gerealiseerd door het optreden van KITLV-onderzoekers in de media als deskundigen op het gebied van actuele ontwikkelingen in Zuidoost-Azië, de Caraïben en postkoloniaal Nederland. In 2015 genereerde het instituut veel publiciteit rond de verschijning van *Soldaat in Indonesië, 1945-1950*, geschreven door Gert Oostindie met medewerking van Ireen Hoogenboom en Jonathan Verwey. Dit boek is het eerste grote resultaat van een onderzoeksprogramma waarin een zevental KITLV-onderzoekers samenwerkt met buitenlandse fellows, Nederlandse stagiairs en Leidse studenten. De publicatie van dit boek leidde tot gesprekken met politiek Den Haag over financiering van breder onderzoek.

Ook op andere wijzen en niveaus tracht het KITLV eigen kennis te valoriseren. Onderzoekers adviseren de overheid over beleidskwesties, verzorgen lezingen voor een groot publiek en leveren bijdragen aan tentoonstellingen. In die laatste categorie kan bijvoorbeeld worden gewezen op twee tentoonstellingen in de UBL, een gewijd aan de *founding father* van de KITLV-collecties Rouffaer (Frank Okker) en een aan Suriname (Rosemarijn Hoefte). Bestuurlijk heeft het onderzoeksinstituut KITLV in de eerste plaats te maken met de KNAW, voorts met het bestuur van de Vereniging KITLV en de UL. Deze partners

zijn vertegenwoordigd in de 'Stuurgroep KITLV', die tweemaal per jaar vergadert. Daarnaast wordt over de richting en kwaliteit van het onderzoek overlegd met de door de Akademie ingestelde Wetenschapscommissie onder voorzitterschap van Ernst Hirsch Ballin. Medio 2015 werd in nauw overleg met deze commissie een positief gestemde mid-term zelfevaluatie opgesteld; deze werd in grote lijnen instemmend ontvangen door de KNAW. Zeer tragisch was het overlijden, eind 2015, van het lid van de Wetenschapscommissie Mario Rutten.

De Vereniging KITLV onder voorzitterschap van Susan Legêne rapporteert verderop in dit jaarverslag over haar activiteiten. Het volstaat hier om vast te stellen dat de samenwerking tussen de Vereniging KITLV en KITLV-KNAW uitstekend is, of het nu gaat om het organiseren van ledenactiviteiten of de begeleiding van het voorheen bij de KITLV Press berustende publicatiefonds, nu ondergebracht bij Brill.

Onderzoek

De missie van het KITLV onderscheidt twee onderzoeksclusters: 'State, violence and citizenship' en 'Mobility and identity'. Op de KITLV-website zijn beschrijvingen opgenomen van alle onderzoeksprogramma's en -projecten. De jaren 2014 en 2015 waren een overgangperiode waarin het KITLV zich ten eerste richtte op het opbouwen van een nieuwe, sterk verjongde en vrijwel uitsluitend op wetenschappelijk onderzoek gerichte organisatie en zich ten tweede richtte op het aantrekken van externe financiering. Bovendien moest het instituut zich richten op het herstel van zijn (inter) nationale reputatie en op zijn inbedding in de Leidse universiteit.

In grote lijnen is dit gelukt. De formatie is ultimo 2015 sterk verjongd, aio's en postdocs maken de meerderheid uit van de onderzoekers, ook is er een substantieel programma voor stagiairs. De financiële positie van het KITLV ontwikkelt zich bevredigend. Wanneer ook de incidentele specifieke KNAW-fondsen worden meegeteld is ruim 47 procent van het budget extern verworven – zonder die fondsen ligt dit nog altijd ruim boven de 25 procent. In 2014 werd een NWO-subsidie van ca. € 750.000 verworven en brachten twee externe onderzoekers hun Veni onder bij het KITLV; in 2015 verwierven twee KITLV-onderzoekers een Veni en werd circa € 45.000 verworven aan ministeriële subsidie.

De wetenschappelijke productiviteit van de onderzoekers blijft op hoog niveau, al ligt het voor de hand dat deze per fte daalt ten opzichte van het verleden, gezien het stijgende aandeel van aio's die nu eenmaal minder publiceren. Een grote



uitdaging blijft het om in het instituut een klimaat te creëren waarin onderzoekers, ongeacht hun discipline, regionale interesse of leeftijd, elkaar stimuleren en op elkaars werk reageren. Van de senior onderzoekers wordt steeds meer inzet verwacht als begeleider van het inmiddels tot acht gegroeide aantal aio's. Juist op dit terrein is de samenwerking met de UL van groot belang. Twee van de vier KITLV-hoogleraren zijn verbonden aan de UL, waar ook de promoties in het KNAW-UL-aio-programma plaatsvinden. Het beleid is dat voor de begeleiding tevens een externe Leidse promotor wordt gevonden. Concretisering van voorstellen van het KITLV voor versterking van de samenwerking met de UL – onder meer tijdelijke uitruil van onderzoekers c.q. docenten – is afhankelijk van reactie van de UL.

Internationaal heeft het KITLV zich sterk geprofileerd door het secretariaat op zich te nemen van de European Association for Southeast Asian Studies (EuroSEAS). De band met de Indonesische wetenschapskoepel LIPI wordt bestendigd en recent is de samenwerking met de Universitas Gadjah Mada (UGM) in Yogyakarta geïntensiveerd (onderzoek naar de dekolonisatieoorlog 1945-1950, onderzoek naar de Javanse diaspora).

Interdisciplinaire regionale deskundigheid is de kracht van het KITLV. De interdisciplinariteit wordt opgevat als nauwe samenwerking tussen eigen en externe onderzoekers op het terrein van de geestes- en sociale wetenschappen. Dit is in zichzelf al vrij uniek; *binnen* de GW en *binnen* de SW wordt overal wel

steeds meer samengewerkt, maar intensieve samenwerking *tussen* GW en SW is (nog) minder gebruikelijk. Vrijwel alle onderzoeksprojecten zijn interdisciplinair; dit geldt ook voor de Veni-projecten. Bij nieuwe benoemingen van onderzoekers alsook bij het hooglerarenbeleid wordt zover mogelijk de spreiding over disciplines en regio's bewaakt. Frequent, geïnstitutionaliseerd overleg tussen onderzoekers en externe fellows dient tot versterking van de wetenschappelijke synergie, alsmede van de cohesie binnen het instituut. Dat dit beleid vruchten afwerpt blijkt onder meer uit de reacties van fellows en de interesse van Veni-laureaten om juist op het KITLV te komen werken.

De e-humanities vormen, anders dan bij het KNAW Humanities Center i.o., geen speerpunt. Wel staat deze benadering centraal bij het onderzoeksprogramma 'Elite networks shifts' – waarin ook veel wordt geleerd over de beperkingen van deze benadering – en bij enkele Veni-projecten. Verkennend overleg in KNAW-verband over een e-humanities component bij het onderzoek naar de dekolonisatieoorlog in Indonesië heeft nog geen concrete resultaten opgeleverd.

Op wetenschappelijke gronden is in overleg tussen KNAW, UL, KITLV-KNAW en Vereniging KITLV gekozen voor continuering van de status van KNAW-instituut, op de campus in Leiden. Tot dat laatste werd besloten omdat de UL de meest relevante nationale onderzoeksomgeving biedt en onder meer in het kader van LeidenGlobal alle ruimte biedt voor samenwerking met, en profilering van, het KITLV. Dit neemt

niet weg dat het KITLV betrokken blijft bij het KNAW Humanities Center i.o. en qua expertise een nationale functie blijft vervullen, onder meer via de Vereniging KITLV. Tot die nationale functie behoort uitdrukkelijk ook valorisatie door het delen van deskundigheid met de Nederlandse overheid en via de media.

Gezien de gerichtheid op Zuidoost-Azië en de Caraïben zijn internationale contacten voor het instituut van cruciaal belang. Nu de collecties zijn overgebracht naar de UBL en de KITLV Press is ondergebracht bij Brill heeft het KITLV één beleidsinstrument om buitenlandse onderzoekers aan te trekken, namelijk het fellowsprogramma; hierbij is ook de gebundelde collectie bij de UBL van bijzondere waarde. Uiteraard werken de KITLV-onderzoekers in een breed vertakt internationaal netwerk. De stopzetting door OCW van het Scientific Program Indonesia-Netherlands (SPIN) was een zware tegenslag, omdat het KITLV hierin jarenlang een belangrijke rol kon spelen en uit SPIN ook onderzoeksprogramma's werden gefinancierd. Samen met de KNAW en NWO zoekt het KITLV naar alternatieven voor SPIN.

Veni onderzoekers

KITLV is, met trots, gastheer van vijf Veni-onderzoekers. Paul Bijl (UvA/KITLV) doet onderzoek naar de vraag hoe Indonesiërs tijdens de Nederlandse koloniale periode (1816-1942) schreven over rechten, wetten en rechtvaardigheid. Er is veel onderzoek gedaan naar het rechtssysteem in de koloniale tijd, maar we

weten nog weinig over hoe Indonesiërs de verschillende juridische projecten (Europees, Indonesisch en islamitisch) beleefden en er op reageerden in hun geschreven werk. Een van de auteurs op wie Bijl zich richt is Kartini (1879-1904), die zich in haar brieven geïnspireerd toonde door de Europese beweging voor vrouwenrechten. Een tweede voorbeeld is Sjahrir (1909-1966), de eerste minister-president van Indonesië, die schreef over zijn verbanning naar het Nederlandse concentratiekamp Boven-Digoel in Papua in de jaren 1930. In het kader van zijn project was Bijl als gastonderzoeker verbonden aan Universitas Gadjah Mada in Yogyakarta. Voorts publiceerde hij zijn boek *Emerging memory; Photographs of colonial atrocity in Dutch cultural remembrance* (Amsterdam University Press). Bijl schrijft in *Emerging memory*: "Het KITLV biedt mij een wereldwijd unieke en inspirerende werkomgeving door de collectie en de samenstelling van de groep onderzoekers. Er zijn vooral raakvlakken met het project 'From clients to citizens?' omdat beide projecten over rechten en burgerschap in Indonesië gaan."

Het Sino-Maleise krantenproject van Tom Hoogervorst raakte in een stroomversnelling nadat zijn Veni-beursaanvraag in juli 2015 was gehonoreerd. In samenwerking met de Leidse Universiteitsbibliotheek werkt hij nu aan het online beschikbaar stellen van dit rijke materiaal, dat in 2015 grotendeels is gedigitaliseerd. De KITLV-conferentie 'Tracing trajectories of modernity' vormde voor Hoogervorst een duik in het diepe om zich met deze voor hem nieuwe materie bezig te houden. Hij onderzocht hoe in Sino-Maleise kranten en



Sanne Rotmeijer

Sinds '10-10-10' hebben de Nederlands-Caribische eilanden Curaçao en St. Maarten een autonome status binnen het Koninkrijk der Nederlanden. Deze constitutionele wijziging leidt regelmatig tot discussies over de nationale eigenheid van de (ei)landen en haar bewoners. Wat bedreigt deze eigenheid en hoe kan deze behouden worden? Tegen de achtergrond van allerlei migratiestromen is dit een complex debat. Nieuwsmedia spelen een essentiële rol in deze discussies. Centraal in mijn promotieonderzoek staat de rol van kranten, weblogs en Facebooknieuwspagina's bij de constructie van en reflectie over nationale identiteiten op Curaçao en Sint Maarten. Hierbij worden ook historische en sociaal-politieke achtergronden betrokken. Vanuit een *discourse-historical approach* (DHA) – een variant van *critical discourse analysis* – analyseer ik nieuwsartikelen rondom *discursive events* op inhoud, retoriek en argumenten. In dit verband loop ik tien maanden mee op verschillende krantenredacties (een Nederlands-, Papiaments- en Engelstalige krant) en interview journalisten en bloggers. Het onderzoek wil inzicht geven in de rol van nieuwsmedia tijdens politieke verandering in kleinschalige, postkoloniale samenlevingen in tijden van globalisering en digitalisering.

boeken over normatieve mannelijkheid werd geschreven. Zijn artikel over dit onderwerp verschijnt volgend jaar in *South East Asia Research*. Samen met Henk Schulte Nordholt richtte Hoogervorst zich op de Maleistalige middenklasse in Nederlands-Indië, die met haar krantenadvertenties een uniek perspectief biedt op moderniteit en consumptiecultuur in de laat-koloniale samenleving. Tegelijkertijd bleef hij trouw aan zijn onderzoeksinteresse in de Indische Oceaan. Hij schreef twee artikelen waarin hij via een taal-centrische benadering de dynamiek van interetnisch contact in deze regio reconstrueert en waarmee hij een nieuw licht werpt op de culturele en lexicale wisselwerking tussen India en Zuidoost-Azië in de premoderne periode.

Voor David Kloos stond 2015 in het teken van het afsluiten van lopende projecten en de start van een nieuw project, nadat ook zijn Veni-aanvraag was gehonoreerd. Het Islam research project, een samenwerking van Nederlandse en Indonesische onderzoekers, werd afgesloten met een bundel onder redactie van Nico Kaptein en Kees van Dijk. Kloos publiceerde als resultaat van zijn onderzoek in het archief van 'Recording the future', een artikel waarin tekst en videoclip met elkaar worden gecombineerd en waarin hij aantoont dat het archief bruikbaar is voor antropologisch onderzoek. In het najaar verscheen een bundel onder redactie van Kloos, Michael Feener en Annemarie Samuels over Sharia en het alledaagse leven in Atjeh. Het Veni-project over vrouwelijk islamitisch leiderschap in Maleisië

en Indonesië gaat vooral over de vraag hoe vrouwelijke leiders in Zuidoost-Azië gebruikmaken van beelden en op deze manier dominante genderverhoudingen binnen de islam ter discussie stellen. In dit kader werd Nur Hidayah verwelkomd als visiting fellow. Zij werkt aan een rechtsantropologisch boek over islamitisch feminisme in Indonesië.

Het in 2014 gestarte Veni-onderzoeksproject van Antoinette Schapper over 'The evolution of the lexicon; Explorations in lexical stability, semantic shift and borrowing in a Papuan language family' ging zijn tweede jaar in. Het project draait om de wederzijdse beïnvloeding van Papoease en Austronesische sprekers in het zuidoostelijke deel van Indonesië. Bij het reconstrueren van deze historische interactie richt het onderzoek zich op lexicale en semantische veranderingen in de talen. In het kader van het project hield zij diverse lezingen en heeft zij verschillende publicaties het licht doen zien. Schapper publiceerde bij Yayasan Pustaka Obor in Jakarta een verzameling volksverhalen in Bunaq, een Papoease taal van Midden-Timor. Deze verhalen, door de Bunaq-sprekers *zupal* genoemd, behoren tot een hybride genre van volksverhalen dat veel motieven aan Austronesische culturen heeft ontleend. Daarnaast verscheen van Schappers hand een *state-of-the-art* artikel in het tijdschrift *Archipel* over de Sprachbund van Wallacea, die de talrijke talen van Oost-Indonesië en Oost-Timor met elkaar verbindt. Ondanks aardbevingen heeft Schapper in oktober en november

op Alor veldwerk verricht. Verder zette zij haar werk voort aan een woordenboek van Wersing en een verhalenboek in het Kamang. Ten slotte begon Schapper aan een beschrijving van een derde taal, Nedebang, op het eiland Pantar.

Als er één verschijnsel is dat de Indonesische politiek kenmerkt dan is dat wel cliëntelisme. Het is een fenomeen waaraan veel studies aandacht besteden. Toch weten we geen antwoord op belangrijke vragen als: treden er binnen Indonesië verschillen op bij het verlenen van gunsten in ruil voor politieke steun? En wordt politiek nu meer of minder cliëntelistisch door democratisering? Het Veni-project ‘Shades of clientelism’ van Ward Berenschot richt zich op deze vragen met een innovatieve, nieuwe methodologie. Naast veldwerk over verkiezingscampagnes werd al in 2014 een expert survey uitgevoerd die een beeld geeft van de mate waarin cliëntelistische praktijken – stemmen kopen, baantjes uitdelen aan supporters, overheidscontracten gebruiken – voorkomen. De resultaten leidden tot opvallende conclusies. Politiek is, volgens experts, het meest cliëntelistisch in Kalimantan en Oost-Indonesië, terwijl cliëntelistische praktijken minder gebruikelijk zijn op Java, en vooral in de grote steden. Deze en andere resultaten zijn het afgelopen jaar gepresenteerd op verschillende universiteiten en in workshops met ontwikkelingsorganisaties. Berenschot is deze uitkomsten aan het verwerken in een boek over informele politiek in Indonesië dat hij samen met Ed Aspinall (ANU Canberra) schrijft en dat in 2017 moet verschijnen.

Conferenties en workshops

Samen met het NIOD organiseerde het KITLV het internationale symposium ‘1965 today; Living with the Indonesian massacres’ dat op 1 en 2 oktober in Amsterdam werd gehouden. De drukbezochte bijeenkomst belichtte de invloed die de anticomunistische moordpartijen uit 1965-66 op het huidige Indonesië hebben. Een deel van de presentaties is inmiddels te lezen in het populaire online tijdschrift *Inside Indonesia* (www.insideindonesia.org), terwijl een deel in *Journal of Genocide Research* zal verschijnen. De nieuwe promovenda aan het KITLV, Grace Leksana, begon in september haar onderzoek over hetzelfde onderwerp. Zij onderzoekt hoe herinneringen aan 1965 op dorpsniveau worden doorgegeven.

Drie workshops gingen over taal, dat als onderwerp terugkeerde op de onderzoeksagenda van het KITLV. Antoinette Schapper organiseerde een workshop over de Aru-eilanden vanuit een interdisciplinair en vergelijkend perspectief. Met de aanwezigheid van historici, linguïsten, archeologen en antropologen onderstreepte de workshop het belang van interdisciplinariteit bij het reconstrueren van het verleden in een grensgebied als de Aru-eilanden. Tom Hoogervorst leidde een workshop over interacties op het vlak van taal tussen Zuid- en Zuidoost-Azië. Willem van der Molen was medeorganisator van het internationale symposium ‘Transformation of religions as reflected in Javanese texts’ in Tokio.

Tom van den Berge organiseerde in samenwerking met Susie Protschky (Monash University) een meerdaagse workshop over moderniteit in laat- en postkoloniaal Zuidoost-Azië. Van de bijdragen aan deze workshop stellen zij een bundel samen.

Fridus Steijlen organiseerde een workshop in Jakarta waar het filmproject ‘Recording the future’ werd geëvalueerd.

Samen met fellow Miriam Kunkler (Princeton University) organiseerde David Kloos een workshop over vrouwelijk islamitisch gezag in Azië.

Paul Bijl organiseerde in Amsterdam de internationale workshop ‘Colonial ruin; (In)visible sites of postcolonial memory’.

Tijdens een minisymposium op 27 februari presenteerde Frank Okker zijn biografie van G.P. Rouffaer, de grondlegger van de bibliotheek van het KITLV.



Aanvragen

In het verslagjaar heeft ook het KITLV ervaren dat de kans op succes bij externe subsidieaanvragen de laatste jaren is afgenomen. Als zeer goed tot excellent beoordeelde voorstellen van Kathy Wellen (in samenwerking met prof. David Henley, UL) en Marieke Bloembergen (in samenwerking met prof. Wickramasinghe, UL) werden door NWO niet gehonoreerd, terwijl vooraanvragen van Schulte Nordholt en Luttkhuis over de rol van geweld tijdens de Indonesische revolutie en van Rosemarijn Hoeffte (in samenwerking met prof. Kees Koonings, UvA) over de nieuwe relaties tussen de Guiana's en Brazilië eveneens strandden.

Aanvragen voor een Venibeurs werden ingediend door postdocs Bart Luttkhuis – over de (dis)continuïteit tussen koloniaal en postkoloniaal geweld in Indonesië 1920-1960 – en Wouter Veenendaal – over de verhouding tussen kleinschalig bestuur en *good governance* op verschillende plaatsen in de wereld.

Bart Luttkhuis nam namens het KITLV deel aan een internationale onderzoeksnetwork 'Understanding insurgency', dat een Leverhulme Trust Network Grant van £116,833 kreeg toegewezen.

Internationaal participeerde KITLV voorts in vier HERA-aanvragen, die alle de tweede ronde haalden. Gert Oostindie nam deel aan een Belgisch-Brits-Duits-Nederlandse aanvraag rond het thema 'Postcolonial Europe; Legacies and



memories', Rosemarijn Hoeffte bereidde met collega's uit Duitsland, Oostenrijk en Polen een aanvraag voor onder de titel 'The future of the past; Youth, history, and the branding of a "European way of life"', terwijl Marieke Bloembergen meeschreef aan de aanvraag 'The colonial fashioning of post-colonial European cities', geïnitieerd door Oxford University, en Henk Schulte Nordholt aan 'Transforming trauma into heritage between Europe and Asia; Difficult pasts, travelling nostalgia, embodied futures', geïnitieerd door Cambridge University.

Lopende NWO-projecten

In de afgelopen jaren werden op het KITLV, nog afgezien van de Veni's, verschillende grote NWO-projecten uitgevoerd. Deze zijn inmiddels afgerond, met uitzondering van het in 2014 gestarte onderzoek 'Confronting Caribbean challenges; Hybrid identities and governance in small-scale island jurisdictions'. NWO financiert twee postdocs (historica Jessica Roitman en politicoloog Wouter Veenendaal) en een aio (sociaal-psychologe Stacey Mac Donald), het KITLV financiert een aio (Sanne Rotmeijer, humanistiek en mediastudies). Het onderzoek wordt geleid door Gert Oostindie.

Alle deelprojecten hebben betrekking op twee of meer eilanden van de voormalige Nederlandse Antillen, die sinds 10 oktober 2010 ('10/10/10') zijn opgesplitst in drie 'openbare lichamen' van Nederland (Bonaire, Sint Eustatius en Saba) en drie autonome landen binnen het Koninkrijk (Aruba, Curaçao en

Sint Maarten). Het onderzoek beoogt op basis van historisch en contemporair onderzoek een scherper beeld te construeren van de politieke verhoudingen en van discussies over eilandelijke identiteiten van de postkoloniale Antillen.

In het onderzoek staan de begrippen migratie, identiteit en kleinschaligheid centraal. Intensieve *migratie* heeft op alle zes eilanden grote gevolgen gehad voor vertogen over de *identiteit(en)* van de eilanden en hun bewoners. De *kleinschaligheid* van de eilanden heeft niet alleen effecten op politiek en bestuur, maar beïnvloedt ook het functioneren van de media, de mogelijkheden voor economische ontwikkeling, en de plaats van cultureel erfgoed en natuurbehoud daarin.

Uiteraard worden de onderzoeksresultaten van alle deelprojecten in de context van de recente politieke hervormingen geplaatst. Die hervormingen behelzen een voortzetting van de *non-soevereine* politieke status en de bijbehorende *postkoloniale uitdagingen*, en hebben voor de eilanden een nieuwe periode ingeluid, waarin sprake is van een sterke Nederlandse betrokkenheid, die merkbare gevolgen heeft voor het alledaagse leven en het zelfbeeld van de eilandbewoners.

De onderzoeksgroep is multidisciplinair van achtergrond en streeft ernaar interdisciplinair en vergelijkend te werken. Dat neemt niet weg dat iedere onderzoeker een eigen project uitvoert; de resultaten ervan zullen ook dienen als

bouwstenen voor gezamenlijke publicaties. Roitman onderzoekt de geschiedenis van de Bovenwindse Antillen na 1800. Zij richt zich op de internationale context van de overgang van slavernij naar vrijheid, en de relatie tussen migratie en politieke ontwikkelingen. Veenendaal bestudeert politiek en bestuur, vooral op de BES-eilanden na de hervormingen van 2010. Het afgelopen jaar heeft hij echter gewerkt aan het opzetten en coördineren van een opinieonderzoek op alle zes eilanden. Mac Donald onderzoekt activisme op de BES-landen op het gebied van cultureel erfgoed en natuurbehoud en de rol van sociale positie op het gedrag van activisten. Zij heeft zich gericht op de ontwikkeling van sociaal-psychologische meetinstrumenten. Rotmeijer onderzoekt de rol van nieuwsmedia in de (beeld)vorming over nationale identiteit op Curaçao en Sint Maarten. In het najaar begon zij op Curaçao met haar veldwerk, als stagiair bij een Nederlands- en een Papiamentstalig dagblad. De bijdrage van Oostindie was voornamelijk een begeleidende. Wel was hij betrokken bij de gouvernementele evaluatie van de ontwikkelingen sinds 10/10/10.

Het onderzoeksteam heeft zich met een regelmatig verschijnende *Newsletter* en in de (nieuwe) media actief gepresenteerd aan de buitenwereld. Dit levert een gestage stroom van kritische en stimulerende reacties op.

Afgeronde NWO projecten

Het door NWO gefinancierde project 'Articulation of modernity' werd afgesloten.

Bart Barendregt en Peter Keppy zijn bezig hun monografieën te voltooien. Een rijk geïllustreerde samenvatting, *Banal Beats, Muted Histories*, van de hand van Bart Barendregt, Peter Keppy en Henk Schulte Nordholt werd reeds afgerond. Daarnaast redigeerden Barendregt en Keppy het boek *Participatory pop* over fanculturen in Zuidoost-Azië en voltooiden Barendregt en Andrew Weintraub het boek *Vamping the stage; Female voices of Asian modernities*, over vrouwelijke entertainers.

Leo van Bergen voltooide in het kader van het Lepraproject, dat door NWO werd gefinancierd, het manuscript van zijn boek 'Medische onzekerheid, publieke angst, politieke onwil; Leprabestrijding in Nederlands-Indië 1816-1942'. Lepra stelde medici voor veel vragen. Met name de oorzaak van deze ziekte was lange tijd omstreden. Het was een chronische en mutilerende ziekte die geassocieerd werd met armoede en die de Europeanen in Indië veel angst inboezemde, met als gevolg dat de schattingen van aantallen zieken steeds verder werden opgestuwd. De overheid sprak hierover weliswaar bezorgdheid uit, maar het ontbrak haar aan de wil om er de benodigde financiën voor uit te trekken.

Ook het door NWO gefinancierde project 'Sites, bodies and stories', waaraan het KITLV deelnam, is afgerond met een publicatie. Onder redactie van Susan Legêne, Henk Schulte Nordholt en Bambang Purwanto verscheen *Sites, bodies and stories; Imagining Indonesian histories* bij Singapore University Press, met daarin bijdragen van de deelnemers aan het project.

Lopende projecten

In het overkoepelende SPIN-project 'Governance, markets and citizens' bestaat uit drie onderzoeksprojecten over sociaal-economische onderwerpen in Indonesië. Regionale economen van de VU, milieu-sociologen van de Universiteit Maastricht en politiek antropologen van het KITLV – elk met hun Indonesische partnerinstituten – discussiëren hierin over de vraag hoe het patroon van regionale variatie per provincie dat uit kwantitatief onderzoek naar voren komt, zich verhoudt tot bevindingen uit kwalitatief onderzoek in dorpen en stadswijken. Wat is het causale verband tussen verschillen in budget voor gezondheidszorg en de toegang van burgers tot deze dienstverlening? Dit jaar werden de contouren zichtbaar van gemeenschappelijke publicaties. De coördinator van dit project is Jacqueline Vel.

Vel doet ook onderzoek naar de wijze waarop de nieuwe Indonesische dorpswet de dorpsamenleving verandert. Met Adriaan Bedner publiceerde zij hierover op basis van ervaringen met dorpsbestuur in West-Sumatra. Haar veldonderzoek op Sumba stemt kritisch ten aanzien van de hoge verwachtingen die er leven over de verhoging van dorpsbudgetten voor de armsten. Fellow Yando Zakaria uit Yogyakarta bestudeerde bronnen over de geschiedenis van dorpsbestuur in Indonesië en werkte nauw samen met Vel.

Welke invloed heeft het democratiseringsproces in Indonesië op de relatie tussen burger en overheid? Deze vraag staat centraal in het onderzoeksproject 'From clients to citizens? Emerging citizenship in democratising Indonesia' dat Ward Berenschot namens het KITLV en met financiële steun van de KNAW en het Indonesische ministerie van onderwijs coördineert. De



studie van Indonesische politiek richt zich meestal op politieke elites. Dit project beoogt politiek van onderaf te belichten door te kijken naar de manier waarop Indonesische burgers omgaan met machthebbers. Onderzoekers richten zich op acties voor landrechten, de politiek rond gezondheidszorg, leiderschap op dorpsniveau, geloof en lokale samenleving, en burgeracties op sociale media.

Het project heeft vijf promovendi, die verbonden zijn aan de Universiteit van Amsterdam en Universiteit Leiden, en twee post-docs – Ward Berenschot en Chris Chaplin - die aan het KITLV zijn verbonden, terwijl Elisabeth Pisani en Mujiburrahman als KITLV fellows aan het project bijgedragen hebben. De promovendi waren in 2015 vooral bezig met veldwerk. Bijna allemaal zijn zij begin 2016 van veldwerk in Indonesië teruggekeerd naar Nederland met een grote hoeveelheid veelbelovend materiaal. De eerste hoofdstukken van hun proefschriften zijn inmiddels voltooid. Een terugkerend thema in deze onderzoeken blijkt het ‘gemedieerde’ karakter van burgerschap: hoewel Indonesiërs steeds meer van politici en de overheid verwachten, verloopt hun interactie met machthebbers veelal via tussenpersonen. Deze tussenpersonen helpen soms om burgerrechten te realiseren. De afhankelijkheid van dergelijke tussenpersonen draagt bij aan de bestendiging van de dominante positie van elites. Inmiddels zijn de eerste resultaten van het project gepubliceerd en is de bundel *Citizenship and democratisation in Southeast Asia* onder redactie van Ward Berenschot, Laurens Bakker en Henk Schulte Nordholt geaccepteerd door Brill.

In juni 2012 bepleitte het KITLV met het NIMH en het NIOD een breed onderzoeksprogramma naar het Nederlands militaire optreden in Indonesië, 1945-1950. Ondanks veel aandacht en steun in de media en een intensivering van het publieke debat werd aan dit programma tot op heden geen overheidssubsidie verleend; wel wordt hierover regelmatig met de politiek overlegd. Intussen zette het KITLV met eigen middelen het project ‘Nederlands militair optreden in Indonesië, 1945-1950’ voort. Het onderzoek onder leiding van Gert Oostindie wordt verricht door verschillende onderzoekers uit de vaste formatie van het KITLV, alsmede postdoc Bart Luttikhuis, aio Christiaan Harinck en een wisselende groep stagiairs; onderzoekskoördinator is Ireen Hoogenboom.

In 2015 is het onderzoek in het Nationaal Archief voortgezet, is er een studie gestart naar Indonesische bronnen in samenwerking met Universitas Gadjah Mada (UGM) en is de analyse van gepubliceerde egodocumenten van Indië-veteranen naar een aantal thema's, waaronder oorlogsmisdaden, door onderzoekers, stagiairs en studenten afgerond. Op basis van de analyse van dit corpus van egodocumenten publiceerde Gert Oostindie met medewerking van Ireen Hoogenboom en Jonathan Verwey eind oktober het boek *Soldaat in Indonesië 1945-1950; Getuigenissen van een oorlog aan de verkeerde kant van de geschiedenis*. Het boek kreeg veel aandacht in de media, trok volle zalen bij de presentaties bij Spui 25, het Rijksmuseum, het Nationaal Militair Museum en de KNAW en beleefde binnen twee maanden tijd drie drukken. In 2016 verschijnt van *Soldaat in Indonesië* een Indonesische vertaling.



Stacey Mac Donald

In het kader van het project ‘Confronting Caribbean challenges; Hybrid identities and governance in small-scale island jurisdictions’ werk ik aan een onderzoek naar activisten op het gebied van cultureel erfgoed en natuurbehoud in de drie bijzondere gemeentes van Nederland in het Caribisch gebied: Bonaire, St. Eustatius en Saba (de BES-eilanden). Hoewel er veel geschreven wordt over het belang van natuur- en cultuurbehoud op de eilanden, zowel voor de economische ontwikkeling als het welzijn van de bewoners, is er is weinig bekend over de personen die zich actief met deze kwesties bezighouden. In mijn onderzoek stel ik de vraag wie de natuur- en cultuuractivisten op de BES-eilanden zijn, waar zij vandaan komen en in welke mate zij zich deel van de lokale gemeenschap voelen. Vervolgens stel ik de vraag waarom deze personen zich inzetten voor de natuur en het culturele erfgoed van de eilanden. Welke invloed heeft hun sociale positie op hun motieven om natuur en cultuur te beschermen? Met behulp van inzichten uit de antropologie en de sociale psychologie worden deze vragen onderzocht. Aan de hand van een survey-onderzoek, waarin ik verschillende psychologische meetinstrumenten gebruik, zal ik de sociale positie, het gedrag en de beweegredenen van deze activisten analyseren.



Bart Luttikhuis is verder gegaan met zijn onderzoek naar de internationale en diachronische context van de Indonesische dekolonisatieoorlog; hij coördineert daarnaast inhoudelijk het samenwerkingsproject met UGM. Hij was editor van een themanummer van *War in History* (momenteel onder review) over dekolonisatieoorlogen in internationaal vergelijkend perspectief. Christiaan Harinck begon aan zijn promotie-onderzoek naar Nederlandse militaire cultuur en koloniale *counterinsurgency* in Nederlands-Indië 1945-1950. Tom van den Berge deed een vergelijkend onderzoek naar de Nederlandse en Franse politieke en militaire reactie op de dekolonisatie en de Koude Oorlog in Zuidoost-Azië. In samenwerking met andere instituten werd een digitaliseringsproject van bronnen over de dekolonisatieoorlog voorbereid.

Het uit vernieuwingsgeld door de KNAW gefinancierde project 'Elite network shifts (ENS)' wordt gecoördineerd door Gerry van Klinken en heeft tot doel om met behulp van een *computational* benadering veranderingen in netwerken van Indonesische elites in omvangrijke digitale krantenarchieven in kaart te brengen. Achter dit specifieke doel schuilt een spannende grotere vraag: is het mogelijk om, automatisch, sociaalwetenschappelijk interessante informatie te halen uit grote digitale tekstbestanden? 'Automatisch' betekent: zonder veel handmatig zoeken. 'Tekstbestanden' kunnen uitgaves over een lange periode zijn. Indien dergelijke gedigitaliseerde bestanden niet voorhanden zijn, zal er eerst gedigitaliseerd moeten worden. De ervaring leert inmiddels dat fondsen hiervoor moeilijk te vinden zijn.

ENS is een zogenaamd *blue skies* project, met een zeer hoog ambitieniveau, waarbij succes geenszins verzekerd is. In 2014 werd al duidelijk dat de oorspronkelijke doelstellingen technisch nog niet haalbaar waren. In 2015 is gewerkt aan een aantal deelprojecten, bedoeld om beter grip te krijgen op de tussenliggende stappen naar het grote doel. Het project levert veel ervaring, en publicaties, op. De interdisciplinaire samenwerking is inspirerend. Postdoc Vincent Traag aanvaardde in november 2015 een onderzoeksbaan bij het Centre for Science and Technology Studies, UL. Postdoc Jacky Hicks werkt aan de conferentie 'Digital disruption in Asia; Methods and issues' (mei 2016). Ridho Reinanda hoopt eind 2016 te promoveren.

In het kader van het project 'Recording the future' (RtF) zijn in geen nieuwe opnames gemaakt. In plaats daarvan vond een uitgebreide evaluatie plaats, nu er na twaalf jaar (drie opnames per locatie) een kritische massa aan opnames voorhanden is. Als coördinator evalueerde Fridus Steijlen de gemaakte opnames, de gehanteerde methode en de toegankelijkheid van het materiaal. Gesprekken met Indonesische collega's die met RtF samenwerken, maakten deel uit van de evaluatie. De voorlopige resultaten zijn in augustus besproken tijdens een workshop in Jakarta, die samen met LIPI was georganiseerd. Na een kritische interne discussie aan het einde van het jaar, werd besloten RtF nog acht jaar te continueren. Een belangrijk wapenfeit gedurende het verslagjaar was de publicatie van een *enhanced* artikel (voorzien van clips) in *Visual Anthropology Review* van David Kloos waarin hij de waarde van het audiovisuele archief voor antropologisch onderzoek onderstreept.

Het 'Drie Guiana's project' werd onder leiding van Rosemarijn Hoeft voortgezet. Simona Vezzoli deed als visiting fellow onderzoek naar burgerschap en contemporaine migratie tussen de drie landen. Rosemarijn Hoeft voltooide met Peter Clegg (University of the West of England) en Matt Bishop (University of the West Indies) twee publicaties: een artikel over de groeiende Braziliaanse invloed in de Guiana's, en de bundel *Caribbean pathways from post-colonialism; The three Guianas in Amazonian South America* over de huidige politieke, economische en sociaal-culturele situatie in de drie landen.

Individuele projecten

Marieke Bloembergen bewerkte het boekmanuscript en voltooide artikelen over het project archeologie en erfgoedvorming in (post-)koloniaal Indonesië (met Martijn Eickhoff, NIOD). Daarnaast zette zij het verkennend onderzoek voort voor haar nieuwe project 'Indonesia and moral geographies of Greater India'. In dat kader presenteerde zij papers op verschillende internationale conferenties, schreef zij twee artikelen en organiseerde zij twee panels voor EuroSEAS, respectievelijk met Andre Gingrich (Universiteit van Wenen) en met KITLV-research fellow Martin Ramstedt (Max Planck Institute, Halle).

In 2015 is Kathy Wellen begonnen met een nieuw project over de ex-ante condities van staatsvorming van Selangor. Op basis van eigentijdse bronnen doet zij gedetailleerd onderzoek naar de precieze reeks van gebeurtenissen die leidden tot

de vorming van de staat, en naar de *agency* van (potentiële) onderdanen. Samen met Ian Caldwell (University of Leeds) heeft zij een nieuw paradigma van de pre-islamitische Buginese geschiedenis geconstrueerd dat recente archeologische data in overeenstemming brengt met inheemse mythologieën.

Willem van der Molen heeft zijn onderzoek van het Oud-Javaanse Ramayana in 2015 voortgezet. Van één versie heeft hij een heruitgave van de standaarduitgave uit 1900 bezorgd, in Latijns schrift en met een inleiding en diverse appendices. Parallel verscheen, binnen hetzelfde project, de Engelse vertaling van de Oud-Javaanse tekst door S.O. Robson. Zijn taalkundig onderzoek van het Oud-Javaans heeft, ook in 2015, geleid tot een mede onder zijn leiding aan de Universitas Indonesia geschreven proefschrift over het werkwoord en een beknopte grammatica van zijn hand.

Tom van den Berge vervolgde – met een beurs van het Prins Bernhard Cultuurfonds – zijn onderzoek naar het leven van Izaäk Samuel Kijne (1899-1970), die van 1923 tot 1958 zendeling-leraar was in Nieuw-Guinea.

Emeritus onderzoeker Peter Boomgaard zette zijn onderzoek voort naar de geschiedenis van de bossen van Java in de periode 1500-1950; zijn boek over dat onderwerp zal hij binnenkort voltooien. Hij werd uitgenodigd om in Beijing, bij het World Environmental History Center van Peking University, over zijn onderzoek twee lezingen te houden. Daarin trok hij de ontwikkelingen door naar het heden,



Fenna Egberink

Het Zuid-Chinese Zee conflict is één van de meeste omvangrijke maritieme conflicten in Azië met het grootst aantal betrokken partijen. China, Taiwan, Vietnam, Maleisië, de Filipijnen en Brunei claimen (een gedeelte van) de Zuid-Chinese Zee, maar ook Indonesië en de Verenigde Staten spelen een belangrijke rol. Het Zuid-Chinese Zee conflict wordt doorgaans benaderd vanuit een strategische invalshoek. Met name het strategische belang van de zee als maritieme corridor, de economische belangen (onder andere visserij en natuurlijke hulpbronnen) voor de betrokken landen en de rivaliteit tussen grote mogendheden krijgen veel aandacht. In mijn onderzoek probeer ik vooral de rol van immateriële drijfveren in het conflict, zoals het belang van nationale identiteit te analyseren. Hoe verhouden zich in dit verband nationale sentimenten met gedeelde belangen van de Zuidoost-Aziatische landen zoals deze in de ASEAN verenigd zijn?



Grace Leksana:

1965 was een keerpunt in de geschiedenis van Indonesië. Grootschalige schendingen van mensenrechten markeerden de start van het autoritaire Suharto-regime. Gedurende de vijftig daarop volgende jaren werden discussies over de moord op (vermeende) communisten in de kiem gesmoord. Het regime legitimeerde de gewelddaden door communisten af te schilderen als de belichaming van het kwaad dat uitgeroeid moest worden. In mijn onderzoek ga ik op zoek naar de wijze waarop de moorden van 1965 voortleven in de herinnering van verschillende groepen mensen op het Javaanse platteland. Hoe verhouden hun herinneringen zich tot het officiële verhaal van de overheid? Hoe worden herinneringen overgedragen op nieuwe generaties? Ik zal mensen interviewen in twee dorpen in Oost-Java waar de gebeurtenissen van 1965 en de vestiging van het Suharto-regime op verschillende manieren hebben plaatsgevonden. Met dit onderzoek wil ik een bijdrage leveren aan de *memory studies* die nu nog in hoge mate gedomineerd worden door onderzoek naar de Tweede Wereldoorlog in Europa.

en sprak over heel Zuidoost-Azië. Hij benadrukte dat herbebossing, waarmee op Java al rond 1800 een serieus begin gemaakt werd, nu in diverse landen in de regio interessante resultaten laat zien.

Een Spaanstalige versie van Gert Oostindie's boek *Het paradijs overzee; De 'Nederlandse' Caraïben en Nederland* (1997, 2011), gebaseerd op de verkorte Engelstalige editie (2006), werd onder de titel *El Caribe holandés* gepubliceerd door de uitgeverij José Martí in Havana. Op uitnodiging van de Nederlandse ambassade presenteerde hij het boek in Havana en Santiago de Cuba. Als adviseur en onderzoeker was hij betrokken bij de door het ministerie Buitenlandse Zaken en dat van Veiligheid en Justitie georganiseerde evaluatie van de ontwikkeling van de Koninkrijksrelaties sinds de ontmanteling van de Nederlandse Antillen in 2010.

De Duitse uitgave van Henk Schulte Nordholts handboek over de geschiedenis van Zuidoost-Azië liep vertraging op omdat Fischer Verlag de Duitse vertaling niet tijdig gereed had. Een Nederlandse versie zal in 2016 bij Amsterdam University Press verschijnen, terwijl Engelse en Indonesische vertalingen worden voorbereid.

De biografie over 'Pa' Johannes van der Steur van affiliated fellow Vilan van de Loo die in 2015 verscheen riep veel reacties op. Vooral nazaten van 'Oud-Steurtjes' leerden dankzij het boek en de tentoonstelling op de Tong Tong Fair deze vervlogen tehuiswereld beter kennen. Er was ontroering, verbazing, maar ook woede. De

dankbaarheidscultus die 'Pa' onder zijn kinderen had gekweekt maakte hier immers plaats voor een kritische beschouwing van de man en zijn werk. Van de Loo zette haar werk voort aan de biografie over gouverneur-generaal Van Heutsz.

Affiliated fellow Anton Stolwijk schreef *Atjeh; Hoe de Nederlanders kwamen en gingen en wat ze achterlieten* waarbij geschiedenis op een journalistieke manier wordt gepresenteerd. Dit boek is bedoeld voor een breed publiek en zal in september 2016 verschijnen bij uitgeverij Prometheus/Bert Bakker.

Affiliated fellow Karel Weener werkte zijn onderzoek uit naar de collectiegeschiedenis van voorouderbeeldjes afkomstig uit de Batoe-eilanden. Deze voorouderbeeldjes, die nu worden bewaard in Nederlandse volkenkundige musea, werden door zendelingen die tussen 1889 en 1942 op deze eilanden werkten, verzameld. Voor zijn onderzoek maakte Weener gebruik van brieven, dagboeken en foto's van deze zendelingen. Aan de hand van deze primaire bronnen schrijft hij een geïllustreerd e-boek over een turbulente verzamelgeschiedenis.

Netwerken

Sinds 2014 huisvest het KITLV het secretariaat van de Europese Associatie van Zuidoost-Azië Studies (EuroSEAS). Secretaris/Penningmeester Henk Schulte Nordholt wordt daarbij ondersteund door Yayah Siegers die onder andere een vernieuwde website (www.euroseas.org) verzorgt. Het secretariaat droeg ook bij



aan de organisatie van de achtste EuroSEAS conferentie die van 11 tot 14 augustus in Wenen werd gehouden en vijfhonderd deelnemers telde. Tijdens deze succesvolle bijeenkomst gaven Benedict Anderson en Ayu Utami de *key note speeches*. Voorafgaand aan de conferentie werd in samenwerking met de Universiteit van Wenen een Europese masterclass voor PhD-studenten gehouden. In samenwerking met NWO en collega's uit andere Europese landen worden de mogelijkheden verkend om een aanvraag over processen van integratie in Zuidoost-Azië in te dienen in het kader van het Europese Horizon 2020 programma.

KITLV werkt nauw samen met het Chinese Indonesian Heritage Center (CIHC) dat zich inzet om het erfgoed van Chinees-Indonesische Nederlanders te bewaren. Twee schenkingen in het kader van de hoofddoelstelling kregen in 2015 bijzondere aandacht. Een samenwerking van het Museum Volkenkunde met het CIHC resulteerde vanaf 16 april in een tentoonstelling rond een geschenken antiek bruidskleed. Aansluitend werd een verzameling poststukken (1860-1950) van de Chinese bevolkingsgroep uit Nederlands-Indië officieel in ontvangst genomen. Immaterieel erfgoed in de vorm van interviews werd toegevoegd aan het Mondelinge geschiedenis project. Eerste-generatie Chinezen uit Indonesië vertelden daarin over hun leven voor en na hun migratie, alsook over hun migratiemotieven. CIHC/KITLV-fellow FX Harsono vond in zijn vervolgonderzoek naar het ondervonden geweld van Chinese gemeenschappen op Java (1948-49) veel nieuw materiaal.

A man with dark hair, wearing a brown tweed jacket over a striped shirt and a dark vest, stands in a library. He is holding a small open book in his hands and looking towards the camera. Behind him are tall wooden bookshelves filled with books.

Christiaan Harinck

Sinds november 2014 werk ik aan mijn promotieonderzoek naar de relatie tussen de Nederlandse militaire organisatiecultuur – de ‘bedrijfscultuur’ van de krijgsmacht – en de uitvoering van *counter-insurgency* in de Indonesische dekolonisatieoorlog (1945-1950). Door een culturele benadering probeer ik de mentale dimensie van dit verleden bloot te leggen, en zo tot een beter begrip te komen van het optreden het Nederlandse leger (Landmacht, Marine en KNIL) tijdens deze oorlog. Centraal hierbij staat het gebruik van geweld – zowel de veel bediscussieerde ‘geweldsexcessen’ als ‘regulier’ geweld. Dit sluit goed aan bij het grotere 1945-1950 project waarbinnen mijn onderzoek valt. Om de militaire organisatiecultuur in relatie tot het voeren van de strijd bloot te leggen wordt onderzoek gedaan naar de aannames, ideeën, waarden en gebruiken die het handelen van het leger vorm gaven, alsmede dat handelen zelf. Hoe meende men een oorlog als deze te moeten voeren? Wat was geoorloofd geweld, wat een legitiem doel, en wat niet? En in hoeverre traden hierin gedurende het conflict veranderingen op? De antwoorden op deze vragen hoop ik te vinden in zowel officiële militaire bronnen (verslagen, rapporten, trainingsmateriaal, bevelen, e.d.) als onofficiële bronnen (soldatenkrantjes, egodocumenten, interviews, e.d.).

A man with curly dark hair and a beard, wearing a blue hoodie, is sitting at a desk. He is looking down at a document he is holding with a pen in his right hand. On the desk, there is a keyboard, a mouse, a white mug, a glass pitcher, and a red mug. In the background, there are shelves with books and papers.

Matthieu Pereira

Mijn onderzoek is gericht op de wijze waarop in Indonesië en Maleisië identiteiten van etnische minderheden worden vormgegeven binnen een context van mondiaal activisme, overheidsbeleid en lokale *civil society* bewegingen. Vanuit een antropologisch perspectief onderzoek ik in dit verband *the politics of indigeneity* waarbij in het bijzonder gekeken wordt naar de wijze waarop claims op culturele rechten worden geformuleerd. Ik onderzoek hoe vertogen over identiteit en rechtvaardigheid tot uiting komen op het politieke vlak en in het dagelijks leven. Door mij te richten op inheemse bewegingen en boerenverzet hoop ik inzicht te krijgen in hoe burgerschap in Maleisië en Indonesië tot uitdrukking komt. De rol van lokale advocaten en NGO-activisten is in dit verband belangrijk omdat zij schakelfiguren zijn tussen lokale belangen en grotere politieke verbanden, waarbij zij een centrale rol kunnen spelen bij versterken van een bewustzijn van burgerschap onder groepen mensen in de marges van het politieke systeem die de staat als een bedreiging ervaren.

Vereniging KITLV

In 2015 verschenen bij Brill Publishers jaargang 171 van de *Bijdragen tot de Taal-, Land- en Volkenkunde* (BKI) en jaargang 89 van de *New West Indian Guide/Nieuwe West-Indische Gids* (NWIG). De managing editors zijn Freek Colombijn (BKI) en Rosemarijn Hoeffte (NWIG). Marieke Bloembergen (BKI) en Sally Price en Richard Price (NWIG) zijn de *book review* editors. Door een subsidie van de Vereniging KITLV zijn alle jaargangen van beide tijdschriften gratis te raadplegen via <http://www.brill.com/products/journals>.

In het verslagjaar zag de driehonderdste titel in de Verhandelingen van het Koninklijk Instituut voor Taal-, Land- en Volkenkunde (VKI) het licht. Het eerste boek in deze serie verscheen in 1938. In totaal verschenen er in 2015 zes titels in de serie. De Vereniging KITLV financierde de Open Access uitgave van twee uitgaves. Redacteurs voor de 'Verhandelingen' zijn Henk Schulte Nordholt en Rosemarijn Hoeffte. KITLV Jakarta publiceerde drie reprints en vertalingen in samenwerking met verschillende uitgeverijen. De Indonesische imprints van alle Brill-VKI's zijn vanaf het verslagjaar tegen 'normale' Indonesische prijzen verkrijgbaar via KITLV-Jakarta.

In overleg met het KITLV besloot Brill Academic Publishers om de sinds de overgang naar Brill slecht lopende Caribbean Series een andere invulling te geven. Gert Oostindie en Rosemarijn Hoeffte traden terug als serieredacteurs; Brill benoemde een nieuwe series editor en managing editor en vernieuwde de adviesraad. Ondanks het feit dat de Caribbean Series redactioneel niet meer



verbonden zijn met KITLV, blijft de Vereniging bereid om bij te dragen aan Open Access publicatie of vertaalsubsidies voor de serie. In totaal werden tussen 1985 en 2014 34 titels in de KITLV Caribbean Series gepubliceerd.

De collecties van het KITLV zijn in langdurig bruikleen ondergebracht bij de Universiteitsbibliotheek van de Universiteit Leiden. De Vereniging kan daar nieuwe verwervingen aan toevoegen. In het verslagjaar werd de schenkingsovereenkomst dienaangaande aangepast. De Vereniging verwierf een aantal belangrijke collecties, waaronder het wetenschappelijk archief van Hildred Geertz (Princeton University) over haar onderzoek in Bali.

De jaarlijkse Algemene Ledenvergadering en lezingenmiddag 'Slavery legacies and the work of state, public, and popular histories' op 12 juni in het Museum Volkenkunde te Leiden werd goed bezocht door leden en niet-leden, waaronder academici, professionals uit de internationale museumwereld en studenten. Tijdens de ledenvergadering blikten bestuur en directeur terug op het eerste jaar na de reorganisatie in 2014 en spraken zij over de vooruitzichten voor de komende jaren. In dit kader nodigde het bestuur de leden uit om mee te denken over de koers van de Vereniging door het invullen van een (digitale) enquête.

De kascommissie, bestaande uit Alex Claver en Carolien Stolte, verleende op grond van het financiële jaarverslag aan de penningmeester goedkeuring voor

het financiële beheer over 2015. Thomas Lindblad trad na twaalf jaar af als penningmeester van de Vereniging. De ledenvergadering ging akkoord met de benoeming van Ine Goedegebuur (Universiteit Leiden) als nieuwe penningmeester.

Aan de 29e cursus Caraïbistiek namen 33 cursisten deel. De cursus werd verzorgd door achttien docenten van verschillende universiteiten en instellingen, onder wie Rosemarijn Hoeft en Gert Oostindie. Het slotcollege werd gegeven door Alan Rice (University of Central Lancaster) met een lezing getiteld 'Ghostly presences in slave ports and the Caribbean; Appropriately representing enslaved Africans in museums and beyond'. De coördinatie van de cursus was in handen van Rosemarijn Hoeft en Ellen Sitingjak.

De Vereniging droeg in financieel opzicht bij aan het symposium 'De biografie, in het bijzonder de Indische' over Gerret Pieter Rouffaer op 27 februari, waar Frank Okker zijn boek *Rouffaer, de laatste Indische ontdekkingsreiziger* presenteerde. Daarnaast leverde de Vereniging een bijdrage aan de opening van de tentoonstelling 'Verbinding van culturen; Chinezen uit Indonesië in Nederland', een gezamenlijk evenement van het Chinese Indonesian Heritage Center en Museum Volkenkunde op 16 april.

Voor het Professor Teeuw Fonds, dat uitputting nadert, organiseerde de voorzitter van de Vereniging in samenwerking met Marije Plomp en Sadiyah Boonstra een laatste prijsuitreiking in Indonesië op 27 augustus. De winnaars Hedi Hinzler en

John McGlynn ontvingen een penning en een geldbedrag van € 5000. Om het einde van het Teeuw Fonds te markeren werd een boekje van de winnaars van de afgelopen 25 jaar gepubliceerd: *Professor Teeuw Foundation 1991-2015; Awarding the creative and scholarly in the cultural exchange between Indonesia and the Netherlands*. Deze publicatie is ook digitaal beschikbaar via de KITLV website.

In 2015 werden drie subsidieaanvragen van jonge Caraïbische onderzoekers uit het Dr. Silvia de Groot Fonds, dat onder financieel beheer staat van de Vereniging, gehonoreerd. De volgende onderzoekers wonnen een beurs: Julian Isenia (Universiteit van Amsterdam) ontving € 6028 (onderzoek: 'Biba of Laga Biba/ Live and let live?; Exploring same-sex intimacies and the "Global Queer" through artistic and cultural praxis on Curaçao'), Joseph Jordan (Vanderbilt University) ontving € 4238 (onderzoek: 'Fugitive heuristics; Comparative marronage and problems of historical representation') en Daphina Misiedjan (Universiteit Utrecht) € 4535 (onderzoek: 'Building bridges over vulnerable waters; Defining a sustainable human right to water for both the present "vulnerable" and future generations. A case study of Suriname'). Meer informatie over hun onderzoek is te vinden op de website.

Uit het Adatfonds, dat tevens onder het financieel beheer valt van de Vereniging, werd ook een aanvraag gesubsidieerd: Willem van der Muur (Universiteit Leiden) ontving € 4000 voor zijn onderzoek 'Claiming adat lands; The struggle for customary land rights in Indonesian land disputes'.

De bijzondere leerstoel Nederlands-Caraïbische letteren vanwege de Maatschappij der Nederlandse Letterkunde is mede met steun van de Vereniging met vijf jaar verlengd. De Vereniging droeg bij met een bedrag van € 5000 over een periode van vijf jaar. Michiel van Kempen is de hoogleraar en bekleedt sinds negen jaar deze bijzondere leerstoel.

De Vereniging had in 2015 613 leden: 357 leden met een digitaal abonnement, 197 leden met een papieren *BKI* abonnement en 59 leden met een papieren *NWIG* abonnement. Het Indonesische ledenbestand bestond uit 19 leden.

Ereleden

De Vereniging telde in 2015 acht ereleden: prof.dr. Taufik Abdullah, prof.dr. H.J.M. Claessen, prof.dr. Richard Price, mw. prof.dr. Sally Price, prof.dr. M. Ricklefs, prof.dr. R. Schefold, prof.dr. J.W. Schoorl en mw. prof.dr. H.A. Sutherland.

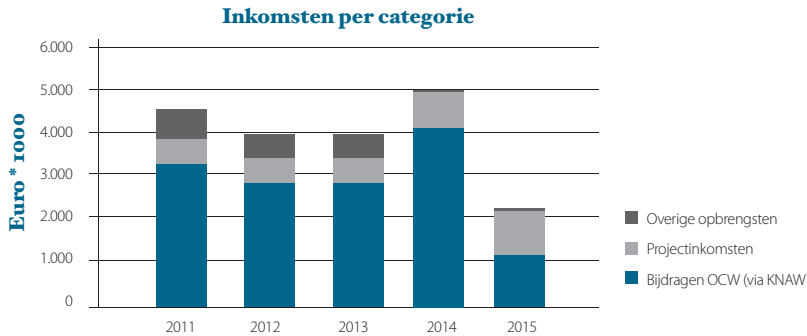
Bestuur

In het verslagjaar was het bestuur als volgt samengesteld: mw. prof.dr. S. Legêne (voorzitter), mw. dr. M. Plomp (vicevoorzitter), dr. J.Th. Lindblad (penningmeester tot 12 juni 2015), mw. drs. I. Goedegebuur (penningmeester vanaf 12 juni 2015), dr. L. van Broekhoven, mw. drs. N. Jouwe, dr. W. Modest en prof.dr. G.A. Persoon. Uitvoerend secretaris was mw. drs. Y. Siegers-Samaniri.

Bijlage 1 Financieel overzicht

	Bedragen in €		
Baten	Realisatie 2015	Budget 2015	Realisatie 2014
Bijdrage OCW (via KNAW)	1.173.400	1.150.000	4.182.502
Projectinkomsten	1.123.502	1.124.972	783.385
Overige opbrengsten	61.848	39.900	79.258
	2.358.750	2.314.872	5.045.145
Lasten			
Personeel	2.064.862	2.064.068	4.416.771
Materieel	382.718	381.833	622.318
Afschrijvingen	18.991	22.000	47.661
	2.466.571	2.467.901	5.086.750
Resultaat	-107.821	-153.029	-41.605

Conform het financiële raamwerk van de reorganisatie is voor 2015 een negatief financieel resultaat geboekt en wordt ook voor de periode 2016-2019 een negatief saldo op de exploitatie begroot. De algemene reserve is voldoende om de tekorten te dekken totdat in 2022 een financieel evenwicht is bereikt.



Bijlage 2 Publicaties medewerkers en fellows

	Aantal
Promotor (extern voorbereide promotie)	3
Co-promotor (extern voorbereide promotie)	1
Wetenschappelijke publicaties: monografieën (gerefereerd)	11
Overige publicaties: boekredactie (gerefereerd)	5
Wetenschappelijke publicaties: artikelen in tijdschriften (gerefereerd)	31
Wetenschappelijke publicaties: hoofdstukken in boeken/boekdelen (gerefereerd)	34
Wetenschappelijke publicaties: monografieën (niet gerefereerd)	2
Wetenschappelijke publicaties: artikelen in tijdschriften (niet gerefereerd)*	5
Wetenschappelijke publicaties: hoofdstukken in boeken/boekdelen (niet gerefereerd)*	6
Vakpublicaties: artikelen in tijdschriften *	15
Vakpublicaties: recensies*	10
Populariserende publicaties: bijdrage in dag-/weekblad*	9
Keynote-lezing*	3
Voordrachten/lezingen*	141
Organisatie congressen/symposia/workshops*	28
Bijdragen aan websites*	43

* Uitsluitend online beschikbaar via www.kitlv.nl

Promotor (extern voorbereide promotie)

Klinken, Gerry van, Amalinda Savirani, *Business and politics in provincial Indonesia; The batik and construction sectors in Pekalongan, Central Java*, University of Amsterdam, 3 november.

Molen, Willem van der, Kartika Setyawati, *Kidung Surajaya; Suntingan teks, terjemahan dan analisis makna isi teks*, Universiteit Leiden, 12 november.

Schulte Nordholt, Henk, Annette Jansen, *“Don’t let u be bystanders!”; Anti-genocide activists and the sacralization of humanity*, Vrije Universiteit Amsterdam, 1 oktober.

Co-promotor (extern voorbereide promotie)

Molen, Willem van der, Dwi Puspitorini, *Afiks verbal bahasa Jawa Kuna*, Universitas Indonesia, 27 juli.

Wetenschappelijke publicaties: monografieën (gerefereerd)

Andaya, Barbara* (met Leonard Andaya*), *A history of early modern Southeast Asia*. Cambridge: Cambridge University Press, 376 pp.

Bijl, Paul, *Emerging memory; Photographs of colonial atrocity in Dutch cultural remembrance*. Amsterdam: Amsterdam University Press, 258 pp.

Klinken, Gerry van, *The making of middle Indonesia; Kelas menengah di kota Kupang, 1930an - 1980an*. Jakarta: KITLV-Jakarta/Yayasan Pustaka Obor Indonesia, xx+370 pp.

Henley, David**, *Asia-Africa development divergence; A question of intent*. Londen: Zed Books Ltd, 264 pp.

Klinkers, Ellen, *De troepenmacht in Suriname, 1940-1975; De Nederlandse defensie in een veranderende koloniale wereld, 1940-1975*. Amsterdam: Uitgeverij Boom, 248 pp.

Molen, Willem van der, *An introduction to Old Javanese*. Tokyo: Research Institute for Languages and Cultures of Asia and Africa, Tokyo University of Foreign Studies, iv+80 pp.
-Reissue of H. Kern, *Rāmāyaṇa; The story of Rāma and Sītā in Old Javanese. Romanized edition*. Tokyo: Tokyo University of Foreign Studies (Javanese Studies 1), xxxiv+656 pp.

Oostindie, Gert, *El Caribe holandés; El colonialismo y sus legados transatlánticos*. Havana: Editorial José Martí, 303 pp.
–(met medewerking van Ireen Hoogenboom & Jonathan Verwey), *Soldaat in Indonesië; Getuigenissen van een oorlog aan de verkeerde kant van de geschiedenis*. Amsterdam: Prometheus, 383 pp.

Schapper, Antoinette, *Cerita dongeng dari Bunaq Lamaknen* [Folktales from the Bunaq of Lamaknen], volume 1. Jakarta: Yayasan Pustaka Obor, x+174 pp.

Wellen, Kathryn Anderson, *The open door; Early modern Wajorese statecraft and diaspora*. De Kalb: Northern Illinois University Press, 217 pp.

Boekredactie (gerefereerd)

Kloos, David (met Michael R. Feener & Annemarie Samuels), *Islam and the limits of the state; Reconfigurations of practice, community and authority in contemporary Aceh*. Leiden: Brill, xx+249 pp.

Molen, Willem van der (met Stuart Robson, Vālmiki & Puywa, mpu), *The Old Javanese Rāmāyaṇa; A new English translation with an introduction and notes*. Tokyo: Tokyo University of Foreign Studies (Javanese Studies 2), viii+812 pp.

Schulte Nordholt, Henk (met David Henley), *Environment, trade and society in Southeast Asia; A longue durée perspective*. Leiden: Brill, v +262 pp.
-(met Susan Legêne & Bambang Purwanto), *Sites, bodies and stories; Imagining Indonesian history*. Singapore: NUS Press, xiii+245 pp.

Vel, Jacqueline (met Deasy Simandjuntak), *JARAK, the short history of Jatrophia projects in Indonesia*. Leiden: IIAS. E-publication edition

Artikelen in tijdschriften (gerefereerd)

Berenschot, Ward, ‘Clientelism, trust networks, and India's identity politics; Conveying closeness in Gujarat’, *Critical Asian Studies* 47-1:24-43.

Ben-Ur, Aviva*, ‘Relative property; Close-kin ownership in American slave societies’, *New West Indian Guide* 89-1/2:1-29.

Clegg, P.*, ‘The Commonwealth Caribbean and Europe; The end of the affair?’, *The Round Table; The Commonwealth Journal of International Affairs* 104-4:429-40.

Côté, Isabelle* (met Shane Joshua Barter), ‘Strife of the soil? Unsettling transmigrant conflicts in Indonesia’, *Journal of Southeast Asian Studies* 46-1:60-85.
-‘The enemies within; Targeting Han Chinese and Hui minorities in Xinjiang’, *Asian Ethnicity*, pp 136-51.

Hewett Rosalind*, ‘Children of decolonization; Postcolonial Indo (Eurasian) communities in Indonesia and the Netherlands’, *Indonesia and the Malay World* 43-126:191-206.

Hicks, Jacqueline, ‘Turning digitised newspapers into networks of political elite’, *Asian Journal of Social Science* 43:567-87.

Hoogervorst, Tom, 'Detecting pre-modern lexical influence from South India in Maritime Southeast Asia', *Archipel* 89:63-93.

- 'Malay youth language in West Malaysia', *Nusa* 58:25-49.

- 'Tracing the linguistic crossroads between Malay and Tamil', *Wacana* 16-2:249-83.

Klinken, Gerry van (met Nikki Edwards & Sadiah Boonstra), '1965 today; Living with the Indonesian massacres', *Inside Indonesia* 122.

- 'Introduction; Digital methods in Asian Studies', *Asian Journal of Social Science* 43:539-44.

Kloos, David, 'From acting to being; Expressions of religious individuality in Aceh, ca. 1600-1900', *Itinerario* 39-3: 437-61.

- 'Living in a makeshift world? Mobility, temporariness, and everyday life in Indonesia', *Visual Anthropology Review* 31-2:145-60.

Molen, Willem van der, 'Letter in Javanese from Prince Diponegoro', *Indonesia and the Malay World* 43:125. Special issue: Annabel Teh Gallop (ed.), *A Jawi sourcebook for the study of Malay palaeography and orthography*, pp. 104-5.

Roitman, Jessica Vance (met Cátia Antunes), 'A war of words: Sephardi merchants, (inter) national incidents, and litigation in the Dutch Republic, 1580-1640', *Jewish Culture and History* 16-1:24-44.

-(met Karwan Fatah-Black), 'Being speculative is better than to not do it at all; An interview with Natalie Zemon Davis', *Itinerario* 39-1:15.

-(met Han Jordaen), 'Fighting a foregone conclusion; Interest groups, West Indian merchants, and St. Eustatius, 1780-1810', *Tijdschrift voor Sociale en Economische Geschiedenis* 12-1:79-100.

Schapper, Antoinette, 'Gender in the languages of Aru', *Wacana; Journal of the Humanities of Indonesia* 16-1:1-26.

- 'Wallacea, a linguistic area', *Archipel* 90:99-151.

Traag, Vincent (met R. Aldecoa & J.C. Delvenne), 'Detecting communities using asymptotical surprise', *Physical Review E* 92-2:022816.

-(met Gerry van Klinken & Ridho Reinanda), 'Elite co-occurrence in the media', *Asian Journal of Social Science* 43-5:588-612.

-(met R. Reinanda), 'Old questions, new techniques; A research note on the computational identification of political elites', *Comparative Sociology* 14-3:386-401.

- 'Faster unfolding of communities; Speeding up the Louvain algorithm', *Physical Review E* 92-3:032801.

-(met Gerry van Klinken & Ridho Reinanda), 'Structure of a media co-occurrence network', *Physics and Society*, arXiv:1409.1744, 2014.

-(met Jacqueline Hicks & Ridho Reinanda), 'Turning digitised newspapers into networks of political elites', *Asian Journal of Social Science* 43-5:567-87.

Veenendaal, Wouter, 'A big prince in a tiny realm; Smallness, monarchy, and political legitimacy in the principality of Liechtenstein', *Swiss Political Science Review* 21-2: 333-349.

- 'The Dutch Caribbean municipalities in comparative perspective', *Island Studies Journal* 10-1:15-30.

-(met Jack Corbett), 'Why small states offer important answers to large questions', *Comparative Political Studies*, 48-4:527-49.

Vel, Jacqueline (met Adriaan Bedner), 'Decentralisation and village governance in Indonesia; Return to the nagari and the 2014 village law', *The Journal of Legal Pluralism and Unofficial Law* 47-3:493-507.

Wellen, Kathryn, 'The Danish East India Company's war against the Mughal empire, 1642-1698', *Journal of Early Modern History* 19:439-461.

Hoofstukken in boeken/boekdelen (gerefereerd)

Bankoff, Greg**, 'Deep forestry; Shaping the longue durée of the forest in the Philippines', in: H. Schulte Nordholt & D. Henley (eds.), *Environment, trade and society in Southeast Asia; A longue durée perspective*, pp. 15-31. Leiden: Brill.

Bijl, Paul, 'Saving the children? The ethical policy and photographs of colonial atrocity during the Aceh War', in: S. Protschky (ed.), *Photography, modernity and the governed*

in late-colonial Indonesia, pp. 103-30. Amsterdam: Amsterdam University Press.

Bloembergen, Marieke (met Martijn Eickhoff), 'Decolonizing Borobudur; Moral engagements and the fear of loss; The Netherlands, Japan and (post-)colonial heritage politics in Indonesia', in: S. Legêne, B. Purwanto & H. Schulte Nordholt (eds.), *Sites, Bodies and Stories; A comparative approach to history and heritage in colonial and postcolonial Indonesia*, pp. 33-66. Singapore: NUS.

-(met Martijn Eickhoff), 'Re-embarking for Banten; The Sultanate that never really surrendered', in: M. Derks, M. Eickhoff, R. Ensel & F. Meens (eds.), *What's left behind; The Lieux de Mémoire of Europe beyond Europe*, pp. 140-48. Nijmegen: Vantilt Publishers.

-(met Martijn Eickhoff), 'Save Borobudur! The moral dynamics of heritage formation in Indonesia across orders and borders, 1930s-ca. 1990', in: M. Falser (ed.), *Cultural heritage as a civilizing mission; From decay to recovery*, pp. 83-119. Heidelberg: Springer International Publishing

-(met Martijn Eickhoff), 'The colonial archaeological hero reconsidered; Postcolonial perspectives on the 'discovery' of pre-historic Indonesia', in: G. Eberhardt & F. Link (eds.), *Historiographical approaches to past archaeological research*, pp. 133-64. Berlin: Edition Topoi.

Boomgaard, Peter (met Pieter M. Kroonenberg), 'Rice, sugar, and livestock in Java, 1820-1940: Geertz's *Agricultural Involvement* 50 years on', in: F. Bray, P. Coclanis, E.

Fields-Black & D. Schäfer (eds.), *Rice, global networks and new histories*, pp. 56-83. Cambridge: Cambridge University Press.

Christie, Jan Wisseman**, 'Under the volcano; Stabilizing the early Javanese state in an unstable environment', in: H. Schulte Nordholt & D. Henley (eds.), *Environment, trade and society in Southeast Asia; A longue durée perspective*, pp. 46-61. Leiden: Brill.

Clarence-Smith, William G. **, 'Breeding and power in Southeast Asia; Horses, mules and donkeys in the longue durée', in: H. Schulte Nordholt & D. Henley (eds.), *Environment, trade and society in Southeast Asia; A longue durée perspective*, pp. 32-45. Leiden: Brill.

Cribb, Robert*, 'How finished business became unfinished; Legal, moral and political dimensions of the Class 'B' and 'C' war crimes trials in Asia and the Pacific', in: C. Twomey & E. Koh (eds.), *The Pacific war; Aftermaths, remembrance and culture*, pp. 91-109.

Henley, David**, 'Ages of commerce in Southeast Asian history', in: H. Schulte Nordholt & D. Henley (eds.), *Environment, trade and society in Southeast Asia; A longue durée perspective*, pp. 120-33. Leiden: Brill.

Hoefte, Rosemarijn, 'Locating Mecca; Religious and political discord in the Javanese community in pre-independence Suriname', in: A. Khan (ed.), *Islam and the Americas*, pp. 69-91. Gainesville: University Press of Florida.

Klinken, Gerry van, 'Pendahuluan; Demokrasi, pasar dan kelas menengah yang Asertif', in: G. van Klinken & W. Berenschot (eds.), *In search of middle Indonesia; Kelas menengah di kota-kota Menengah*, pp. 1-40. Jakarta: KITLV-Jakarta/Yayasan Pustaka Obor Indonesia. -(met Cornelis Lay), 'Tumbuh besar di Kupang' in: G. van Klinken & W. Berenschot (eds.), *In search of middle Indonesia; Kelas menengah di kota-kota Menengah*, pp.183-211. Jakarta: KITLV-Jakarta /Yayasan Pustaka Obor Indonesia.

Kloos, David, 'Images of violence and piety in Aceh', in: K. van Dijk & N.J.G. Kaptein (eds.), *Islam, politics and change; The Indonesian experience after the fall of Suharto*, pp. 269-94. Leiden: Leiden University Press.
-'Sinning and ethical improvement in contemporary Aceh', in: R.M. Feener, D. Kloos & A. Samuels (eds.), *Islam and the limits of the state; Reconfigurations of practice, community and authority in contemporary Aceh*, pp. 56-86. Leiden: Brill.

Kwee, Hui Kian**, 'The expansion of Chinese inter-insular and hinterland trade in Southeast Asia, c. 1400-1850', in: H. Schulte Nordholt & D. Henley (eds.), *Environment, trade and society in Southeast Asia; A longue durée perspective*, pp. 149-65. Leiden: Brill.

Molen, Willem van der, 'Documents on the life of Ko Ho Sing (1825-1900)', in: T. Liliana Wargasetia (ed.), *Proceeding, the 2nd International Conference on Chinese Indonesian Studies*, pp. 224-33. Bandung: Maranatha University Press.

Newson, Linda**, 'The longue durée in Filipino demographic history; The role of fertility prior to 1800', in: H. Schulte Nordholt & D. Henley (eds.), *Environment, trade and society in Southeast Asia; A longue durée perspective*, pp. 78-95. Leiden: Brill.

Oostindie, Gert, 'Brüche und dissonanzen; Postkoloniale migrationen und die Erinnerung an der Kolonialismus in den Niederlanden', in: D. Rothermund (ed.), *Erinnerungskulturen post-imperialen Nationen*, pp. 63-83. Baden-Baden: Nomos.
-'Curaçao; Insular nationalism via-à-vis Dutch (post)colonialism', in: C. Antunes & J. Gommans (eds.), *Exploring the Dutch empire; Agents, networks and institutions, 1600-1800*, pp. 245-66. London: Bloomsbury Press.
-'Modernity and demise of the Dutch Atlantic, 1650-1914', in: A. Leonard & D. Pretel (eds.), *The Caribbean and the Atlantic world economy*, pp. 108-36. New York: Palgrave Macmillan.
-'Ruptures and dissonance; Post-colonial migrations and the remembrance of colonialism in the Netherlands', in: D. Rothermund (ed.), *Memories of post-imperial nations; The aftermath of decolonization, 1945-2013*, pp. 38-57. Dehli: Cambridge University Press.

Reid, Anthony**, 'History and seismology in the ring of fire; Punctuating the Indonesian past', in: H. Schulte Nordholt & D. Henley (eds.), *Environment, trade and society in Southeast Asia; A longue durée perspective*, pp. 62-77. Leiden: Brill.

Reyes, Raquel A.G.**, 'Glimpsing Southeast Asian naturalia in global trade, c. 300 'BCE-1600 CE', in: H. Schulte Nordholt & D. Henley (eds.), *Environment, trade and society in Southeast Asia; A longue durée perspective*, pp. 96-119. Leiden: Brill.

Roitman, Jessica Vance, 'Economie, imperium en eschatologie; De mondiale context van de joodse immigratie in de Amerika's tussen 1650 en 1670', in J. Marthe Cohen (ed.), *Joden in de Cariben; Vier eeuwen joodse geschiedenis in Suriname en Curaçao*, pp. 40-53. Zutphen: Walburg Pers.

Schulte Nordholt, Henk, 'From contest state to patronage democracy; The longue durée of clientelism in Indonesia', in: H. Schulte Nordholt & D. Henley (eds.), *Environment, trade and society in Southeast Asia; A longue durée perspective*, pp. 166-180. Leiden: Brill.
-(met Susan Legêne), 'Introduction; Imagining heritage and heritage as imagined history', in: H. Schulte Nordholt, S. Legêne & B. Purwanto (eds.), *Sites, bodies and stories; Imagining Indonesian history*, pp. 1-32. Singapore: NUS Press.
-(met David Henley), 'Introduction. structures, cycles, scratches on rocks ', in: H. Schulte Nordholt & D. Henley (eds.), *Environment, trade and society in Southeast*

Bijlage 3 Publicaties KITLV

Asia; *A longue durée perspective*, pp. 1-14. Leiden: Brill.

- 'Modernity and middle classes in the Netherlands Indies; Cultivating cultural citizenship', in: S. Protschky (ed.), *Photography; Modernity and the governed in late-colonial Indonesia*, pp. 223-54. Amsterdam: Amsterdam University Press.

Steijlen, Fridus, 'In and out of uniform; Moluccan soldiers in the Dutch colonial army', in E. Storm & A. Al Tuma (eds.), *Colonial Soldiers in Europe, 1914-1945; 'Aliens in Uniform' in Wartime Societies*, pp. 229-48. London: Routledge.

- 'Indo-European Pasar Malam; Identity and performance in the Netherlands', in: B. Hatley & B. Hough (eds.), *Performing contemporary Indonesia; Celebrating identity, constructing community*, pp. 203-20. Leiden: Brill.

Sutherland, Heather**, 'Pursuing the invisible; Makassar, city and systems', in: H. Schulte Nordholt & D. Henley (eds.), *Environment, trade and society in Southeast Asia; A longue durée perspective*, pp. 133-48. Leiden: Brill.

Taylor, Jean Gelman**, 'Visual history; A neglected resource for the longue durée', in: H. Schulte Nordholt & D. Henley (eds.), *Environment, trade and society in Southeast Asia; A longue durée perspective*, pp. 133-48. Leiden: Brill.

**Visiting fellow/gastonderzoeker*

***Onderzoeker verbonden aan onderzoeksprogramma/project van het instituut*

Braginsky, Vladimir, *The Turkic-Turkish theme in traditional Malay literature; Imagining the Other to empower the Self*, xviii + 284 pp. [Verhandelingen 301], (<http://www.brill.com/products/book/turkic-turkish-theme-traditional-malay-literature>).

Hatley, Barbara with Brett Hough, *Performing contemporary Indonesia; Celebrating identity, constructing community*, xvi + 265 pp. [Verhandelingen 297, Open Access], (<http://booksandjournals.brillonline.com/content/books/9789004284937>).

Henley, David and Henk Schulte Nordholt, *Environment, trade and society in Southeast Asia; A longue durée perspective*, viii + 262 pp. [Verhandelingen 300, Open Access], (<http://booksandjournals.brillonline.com/content/books/9789004288058>).

Nooteboom, Gerben, *Forgotten people; Poverty, risk and social security in Indonesia; The case of the Madurese*, x + 314 pp. [Verhandelingen 296, Open Access], (<http://booksandjournals.brillonline.com/content/books/9789004282988>)

Steenbrink, Karel, *Catholics in independent Indonesia: 1945-2010*, xx + 636 pp. [Verhandelingen 298, Open Access], (<http://booksandjournals.brillonline.com/content/books/9789004285422>).

Wilson, Lee, *Martial arts and the body politic in Indonesia*, xiv + 244 pp. [Verhandelingen 299], (<http://booksandjournals.brillonline.com/content/books/9789004289352>).

Omslag foto 'Onderzoekers en stagiaires in het Nationaal Archief in Den Haag':
Christiaan Harinck.

Foto 'Saba' (pagina 2 & 3): Stacey Mac Donald.

Foto 'Tentoonstelling Suriname in de Universiteitsbibliotheek Leiden': Fridus Steijlen

Foto 'Flyer KITLV-LIPI workshop in Jakarta': Fridus Steijlen

Foto 'Boekpresentatie biografie Rouffaer': Yayah Siegers-Samaniri

Foto 'Citizenship in Indonesië': Ward Berenschot

Foto 'Boekpresentatie Soldaat in Indonesië': Fridus Steijlen

Foto 'Groepsfoto EuroSEAS': Felix Abrudan

Foto 'Sanne Rotmeijer bij een demonstratie op Curaçao': Els Kroon

Foto 'Stacey Mac Donald op Saba': Stacey Mac Donald

Foto 'Grace Leksana in gesprek met Henk Schulte Nordholt': Fridus Steijlen

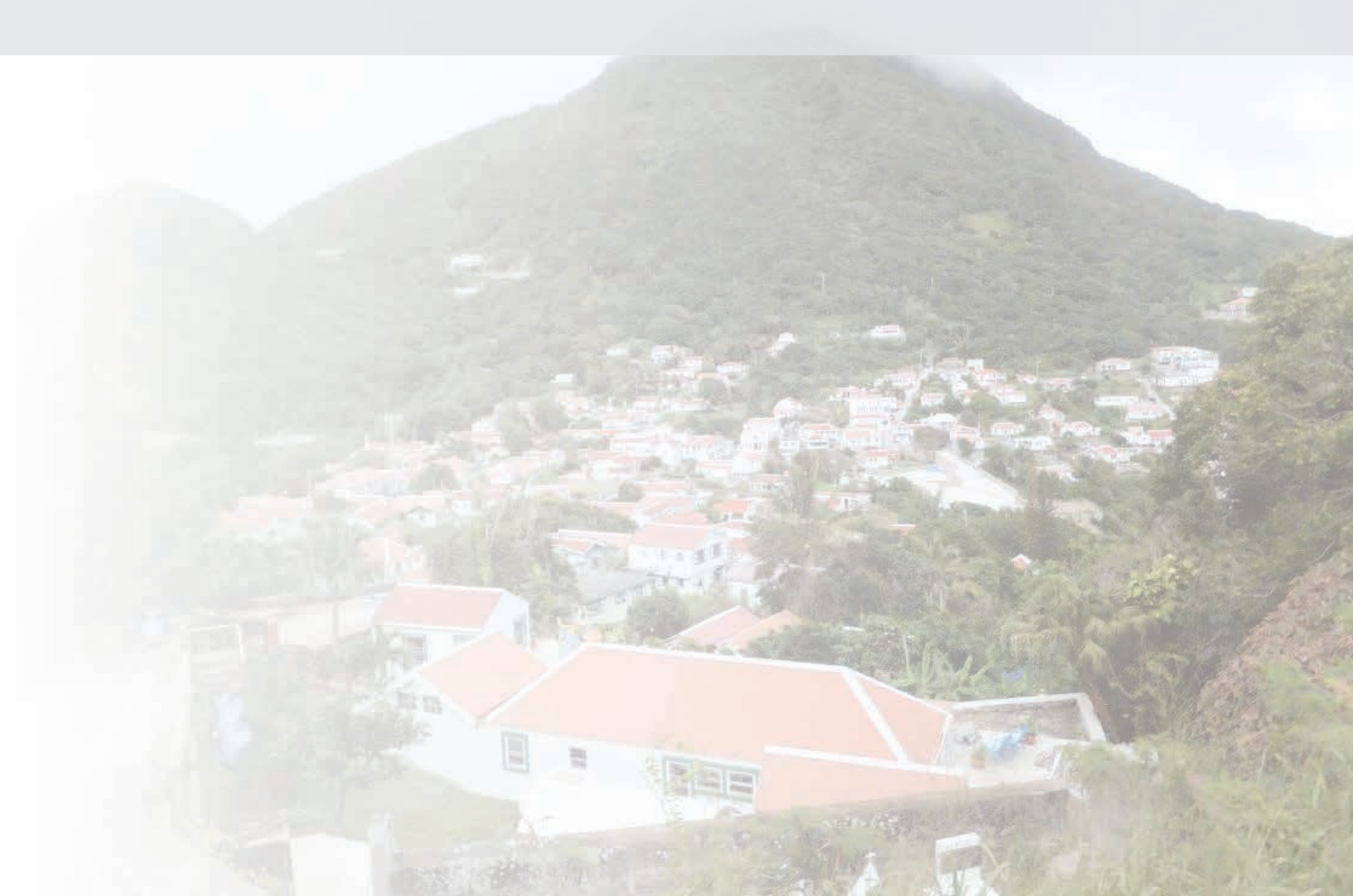
Foto 'Fenna Egberink op het KITLV': Fenna Egberink

Foto 'Christiaan Harinck in het Nationaal Archief': Christiaan Harinck

Foto 'Matthieu Pereira op het KITLV': Matthieu Pereira

Foto 'Archief Hildred Geertz': Yayah Siegers-Samaniri

Een uitgebreide versie van het jaarverslag 2015 met de bijlagen Commissies, Externe commissies en redacties en een beknopte Engelstalige versie zijn te raadplegen op de KITLV website: www.kitlv.nl



Koninklijk Instituut voor Taal-, Land- en Volkenkunde
Royal Netherlands Institute of Southeast Asian and Caribbean Studies



KITLV

Reuvenplaats 2 | 2311 BE Leiden | Postadres | Postbus 9515 | 2300 RA Leiden |

Tel.: +31 (0)71-527 2295 | Fax: +31 (0)71-527 2638 | E-mail: kitlv@kitlv.nl | Site: www.kitlv.nl